

Вражений первісною, ні з чим не зрівняною красою Карпат, американський художник Роуел Кент якось сказав: «У цьому краї кожного дня повинен народжуватися поет, композитор, художник». У правдивості цих слів переконалися, коли знайомилися з виставкою творів народного мистецтва Гуцульщини, яка нещодавно відкрилася у приміщенні Одеського художнього музею.

По-справжньому осягнути талант народних майстрів Гуцульщини може тільки людина, що сама побувала у верховинських районах Карпат, усвідомила дивовижність цих країв, пізнала спосіб життя, побут, звичаї та обряди українських горян і, що найважливіше, збагнула суть їхнього світосприйняття, за яким в уяві митця світ людини і світ дерева, птаха чи звичайного каменя — єдине ціле. Й усе у ньому — від потічка до гірської скелі — по своєму одуховнене, наділене своєю історією, своєю легендою і своєю функцією у зв'язках між людиною і явищами природи. У цьому ключ до розуміння будь-якого твору гуцула.

І ще одна особливість, яку варто знати, знайомлячись з витворами тамтешніх майстрів. Для гуцула твір мистецтва — це все, що його оточує, все, чого торкається його рука. Мистецтво Гуцульщини давнє, як самі гори, і споконвіку горяни власноруч виготовляли усі речі хатнього вжитку, одяг, знаряддя праці. Кожен з цих виробів гуцули з дивовижною старанністю і терпінням намагалися в міру свого таланту прикрасити, оздобити, надати речі оригінальної форми. Вони прагнули перетворити на витвір мистецтва усе — від ложки до селянського воза, від буденного рушника до воріт садиби. Саме це якраз добре засвідчує інтер'єр гуцульської хати, яким розпочинається експозиція музею. Тут

представлена обов'язкова для кожної хати майстерно виткана верета (покривало на лавку, валізу), одяг, характерний для гуцульського села Річка; речі хатнього вжитку.

Одразу зазначу, що на виставці, укладеній з фондів Коломийського музею народного

мистецтва Гуцульщини, представлені твори не найвизначніших митців краю, хоча тут і експонуються роботи членів відомих династій, таких, як рід Шкрібляків з села Яворів Косівського району, рід Василящуків, Цвіликів, Ганущаків. Є тут і чимало витворів невідомих майстрів, і серед них кілька робіт майстрів минулого століття.

Найповніше представлені на виставці роботи гуцульських ткаць — найрізноманітніших орнаментів ліжники, килими, верети, рушники. Особливу увагу привертає безворсовий килим «Гуцул», роботи М. Шкрібляк. Виконаний у традиційній гуцульській манері, своїм орнаментом і барвами він найточніше передає красу й топи пейзажу карпатської полонини. Експонуються тут і з великим хистом виконані роботи різьбярів з цього ж роду В. Шкрібляка. Це досить знаний майстер, що уміло використовує фактуру дерева, а виконані глибоким врізуванням орнаменти його, вражають несподі-

ваним поєднанням геометричних і рослинних узорів. В окремих випадках В. Шкрібляк, як і інші майстри, користується інкрустацією, яка теж вдало гармонує з тонами самої деревини.

Важливо зазначити, що в багатьох сюжетно увиразнених

чість (якщо дозволено вжити такий термін) українських горян. Та все ж при огляді виставки виникає кілька зауважень, які, на мій погляд, варто врахувати при організації подібних виставок у майбутньому.

Слід пам'ятати, що творча манера карпатських майстрів—

не. В Карпатах і передгір'ях поруч лежать села різних етнічних груп: гуцулів, галичан, бойків, лемків, буковинців, русинів. Кожна з них має свої творчі традиції, свої особливості в манері одягатися, в обрядах, побуті і звичаях. І, звісно, не все, що взяте з Карпат, гуцульське. Так, на мій погляд, деякі зразки одягу, що експонуються тут, більше важать на буковинське чи бойківське походження, ніж на гуцульське. На багатьох виробках подається діалектна назва, і призначення виробу лишається незрозумілим. Гадаю, що деякі з них варто продублювати відповідниками з літературної української та російської мов.

І ще одне. На виставці експонуються кілька рушників. Але не слід забувати, що це не рушники в нашому розумінні. Гуцульським рушникам, що представлені тут, притаманний здебільшого обрядовий характер і вигляд, орнаментування, барви їх часом залежать від обрядового призначення (ну хоча б взяти весільні рушники!). Тому й сприйняття їх було б точнішим, якби принагідно вказувалося, яку обрядову місію виконував той чи інший витвір.

Б. ІВАНИЦЬКИЙ.

НАРОДНІ ТАЛАНТИ

Гуцульщини

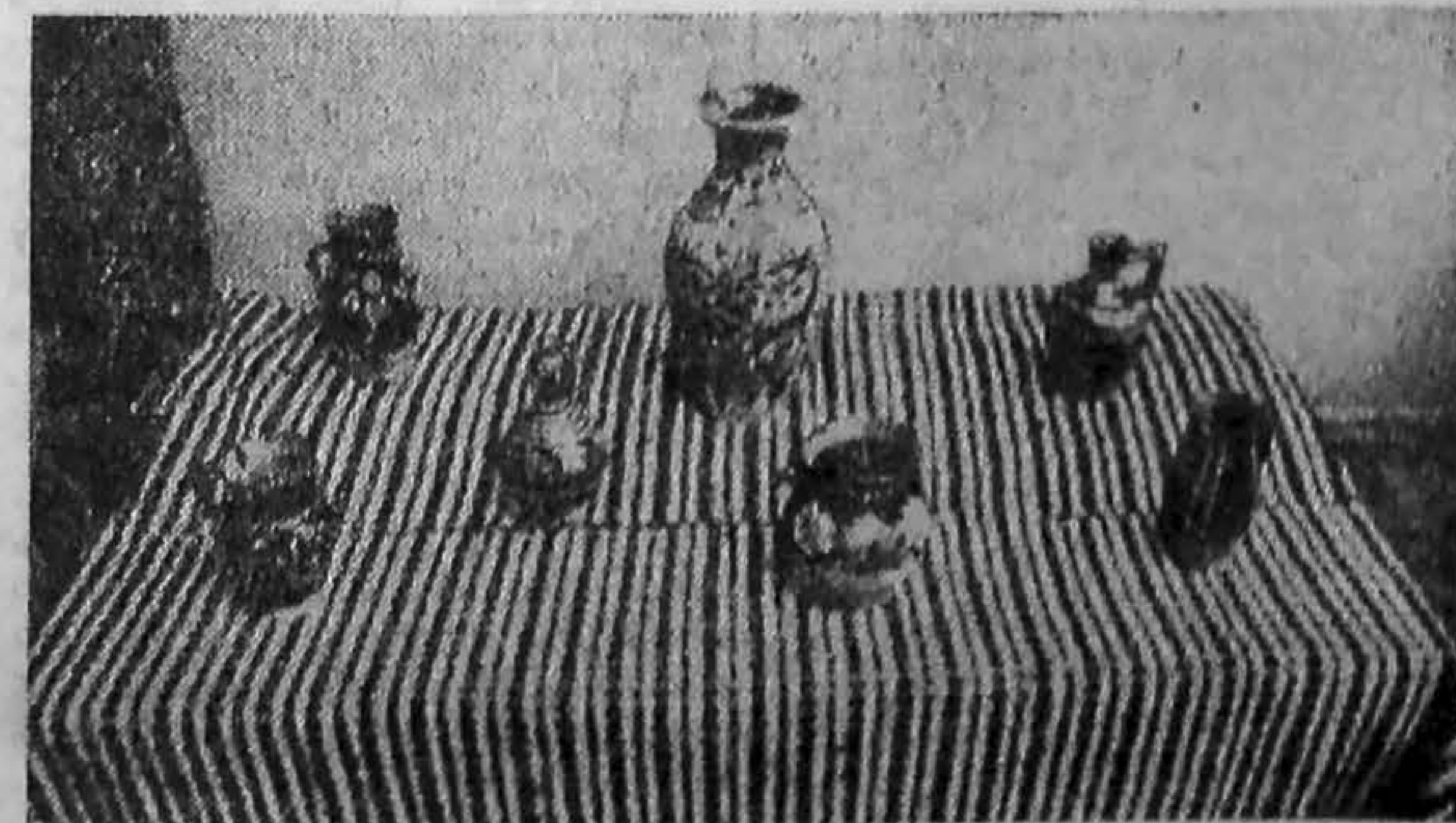
ТВОРИ НАРОДНИХ МАЙСТРІВ ГУЦУЛЬЩИНИ НА СТЕНДАХ ОДЕСЬКОГО ХУДОЖНЬОГО МУЗЕЮ

творах різьбярів чітко окреслюються мотиви нашого радянського сьогодення. Тут є роботи, присвячені XXV з'їздові партії, темі дружби народів, розвіту карпатського краю.

Безсумнівно, цікавими видадуться відвідувачам і такі роботи, як рушник роботи Г. Василящук, оздоблені карбуванням сувенірні бартки (гуцульські сокири, що колись слугували і зброєю), декоративні тарелі, майстерно прикрашені традиційні гуцульські чоловічі пояси, жіночі сумочки. Є тут і зразки керамічних витворів роботи теж досить відомого майстра П. Цвілика.

Самодіяльна творчість досить численної етнічної групи українського народу — гуцулів (близько 300 тисяч) відома в наших краях надзвичайно мало. І виставку, що експонується зараз, слід розглядати, як помітне і цікаве явище в культурному житті міста. Працівники музею досить плідно попрацювали, щоб дати відвідувачам більш-менш цілісне уявлення про побутову твор-

то здебільшого набуток не окремого майстра, а цілої династії, роду. Тому доцільно komponувати витвори представників однієї династії, стисло представляти її, й обов'язково вказувати, з якого села, якого району вона походить. Вказувати, звідки саме, з якої місцевості надійшов експонат, важливо ще й тому, що поняття «Гуцульщина» досить умов-

Ось вони — витвори народних майстрів.